ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

13.00.00 Pedagogika fanlari
13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
13.00.03 Maxsus pedagogika
13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohalari va bosqichlari bo'yicha)
13.00.07 Ta'limda menejment
13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
07.00.00 Tarix fanlari
19.00.00 Psixologiya fanlari
01.00.00 Fizika-matematika fanlari
02.00.00 Kimyo fanlari
03.00.00 Biologiya fanlari
09.00.00 Falsafa fanlari
10.00.00 Filologiya fanlari
11.00.00 Geografiya fanlari

№10
2025

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 612 sahifa,
3-oktyabr, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:
Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:
Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI
Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F.O. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),dotsent
Doniyorov S. M. –"Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ
Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:
Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:
Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:
Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician
Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician
Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor
Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Shermuhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor
Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)
Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)
Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)
Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)
Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)
Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)
Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor
Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)
Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor
Mirzayeva F.O. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor
Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service
Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor
Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)
Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor
Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)
Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor
Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics
Ashurov R. R. – doctor of philosophy (PhD) in psychology
Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region
Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:
Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:
• Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
• Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)
Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):
• Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
• Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

The Use of Innovative Pedagogical Technologies in the Development of Critical Thinking 16
Gulnar Atakhanova Orinbaevna

Current Aspects of Designing and Implementing Extracurricular Educational Activities at the Primary General Education Level........................ 20
Amankosova Dinara Gabitovna

Maktabgacha ta'lim tizimida tarbiyachi shaxsiyati va kasbiy mahorati shakllanishining nazariy asoslari.... 24
Axmadaliyeva Moxlaroy To'xtapolatovna

Pedagogical Model and Stages of Teaching Subjects Through a Project-Based Approach 28
Bannayev Qosimjon

Lotin tili va zamonaviy tibbiy terminologiya: tarixi, vazifasi va amaliy ahamiyati 31
Eshmurodova Shirin Oybekovna

Motor alaliyaning nonutqiy simptomatikasi........................ 34
Isayeva Mushtariy Alisher qizi

Talabalar etnomadaniy kompetentligini rivojlantirishning pedagogik-psixologik omillari 38
Isomiddinov Asliddin Baxriddin o'g'li

Texnologiya darslarida o'quvchilarning texnik savodxonligini robototexnika elementlari asosida rivojlantirish........................ 41
Jabborova Umida

Fizika fanini mutaxassislik fanlari integratsiyasi asosida o'qitishda bo'lajak muhandislarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari 45
Xayrullayev Asliddin Isatullayevich

Talaba tomonidan mutaxassislik tilini o'zlashtirishda monologik nutqni o'rgatishning samarali usullari masalasi haqida........................ 51
Karimov N. M.

Zamonaviy pedagog kadrlar tayyorlashda kasbiy motiv va motivatsiyaning o'rni 54
Melikova Elnora Shuxratovna

Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarini tayyorlashda pragmatik kompetensiyaning roli........................ 58
Mustafayeva Nilufar Ulashovna

O'quvchilarda iqtisodiy tafakkurni rivojlantirishning pedagogik strategiyalari 62
Nishonova Dilafruz

Computer-Based Formative Assessment: Advantages and Challenges in Teaching English to High School Students........................ 66
Obidjonova Shokhista Bakhtiyorovna

Metata'lim texnologiyalari asosida bo'lajak maktabgacha ta'lim mutaxassislarini tayyorlash tizimini takomillashtirish........................ 70
O'rolboyeva Durdona Sayfiddin qizi

Sun'iy intellekt asosidagi darslarning an'anaviy darslarga nisbatan samaradorligini qiyosiy tahlil qilish..... 73
Rasulev Bobirjan Atxamovich

Pedagogik faoliyatda pedagogning kasbiy taraqqiyoti motivatsiyasining psixologik xususiyatlari 78
Rustamova Surayyo Shaxobiddinovna

Innovatsion kompetentlik tushunchasi va uning ilmiy-pedagogik asoslari........................ 84
Soliyev Eliyor Ravshan o'g'li

Nutqida nuqsoni bo'lgan bolalar eshituv idrokini o'yinlar yordamida rivojlantirishning samarali usullari 88
Xalilova Shahnoza

Zamonaviy ta'limda kommunikativ kompetensiyaning o'rni va ahamiyati........................ 92
Yaqubova Nigoraxon Ibrohimjon qizi

Soliq yuki – mamlakat soliq soliq tizimining asosiy mezonidir........................ 97
Suyunov Otabek Shuxrat o'g'li

Bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish va takomillashtirish yo'llari 101
Ibodova Sarvinoz Sayfilloyevna

Oliy ta'lim muassasalarida gospital pedagogika fanini o'qitishning dolzarb masalalari va uning uslubiy ta'minoti 106
Inogamova Dilfuza Rahmatullaevna

Chizma geometriya va kompyuter grafikasi: an'anaviy fan va zamonaviy texnologiyaning uyg'unlashuvi . 111
Raximov A. M., Tairova N. S., Sabirova D. U., Xasanova S. T., Tashpulatov R. X.

Геймификация в обучении английскому языку на начальном этапе обучения 114
Курбанова Назира Низомиддиновна

Talabalarda tanqidiy va evristik fikrlashni shakllantirishda raqamli texnologiyalarning o'rni 117
Adjiyev Nayrullo Nazrulloyevich

Konstruktiv yondashuv asosida tabiiy fanlar (science)ni o'qitish metodikasi 122
Amirullayeva Barno Abdulhaqovna

Kimyo o'qitishda o'quvchilarning ijodiy faoliyatini shakllantirishning tajriba-sinov natijalari..........................126
Artiqov Maqsud Bahodirovich, Babanazarova Ayzada Omirbaevna

Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarni bilingvist sifatida shakllantirishda
til o'rganish ko'nikmalari va kompetentsiyalarining rivojlanishi 131
Axmadjonova Gulira'no Muxtorjon qizi

Talabalarning ijtimoiy kompetensiyalarini shakllantirishda kooperativ ta'limning metodik yondashuvlari 135
Botiraliyeva Gulobar Mahamadismoil qizi

Talabalarni intellektual faoliyatga tayyorlashda ijtimoiy sherikchilikning pedagogik va metodik asoslari 139
Dilbarjonov Avazbek Ravshanbek o'g'li

Teacher-Centered and Child-Centered Methods in Early Childhood Education:
Insights From Finland and Uzbekistan 143
Djaparova Gulnoza

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida "Metodik mahorat kuni" va "Metodik mahorat soati"ni tashkil etish 150
Do'stov Davron Zulhaydarovich

Theoretical, Methodological, and Practical Factors of Differentiated Education 155
Ergash Shonazarovich Khasanov

Maktabgacha yoshdagi bolalarning intellektual qobiliyatini rivojlantirishda kognitiv yondoshuv 160
Gulbahor Xamidova

Mustaqil ta'lim – mustahkam bilim..164
Halima Shukurova Sunatullayevna

Integrating Google Classroom and Project-Based Learning for
Enhanced Synchronous and Asynchronous Education..168
Inomkhojaeva Shodiyakhon Abdukodirkhoja qizi

O'quvchilarning innovatsion fikrlash ko'nikmalarini takomillashtirishning nazariy asoslari...........................174
Mamadaliyev Axadjon G'aniboyevich

Hududiy rivojlanishda innovatsion yondashuvlarni strategik boshqaruvga integratsiya qilish yo'llari...........177
Mo'minov Fazliddin Xusniddin o'g'li

O'rta yoshdagi ayollarda harakat faoliyatini rivojlantirishda milliy o'yinlarning pedagogik ahamiyati 184
Mustafoyev Sherali

Pedagogical and Psychological Foundations of Developing Higher-Order Thinking Skills in Students 188
Nasimova Zarina Isomiddin kizi

Pedagogik ijodkorlikning kasbiy professionallikda namoyon bo'lish xususiyatlari 193
Numonova Dildor Umurzoqovna

Ko'zi ojiz boshlang'ich sinf o'quvchilarining kommunikativ kompetentsiyasini
o'rganishning nazariy asoslari 196
Qarshiboyev Asliddin

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish masalalari.....................................200
Qilichova Marxabo Xudayqulovna

The Transformation of Existential Thought in British Literature: Iris Murdoch's Philosophical
Humanism and the Reinterpretation of Freedom 204
Rahmonqulova Zarnigor Nasimjon qizi

Sportchilarning elektron platformalardan foydalanishning metodik tahlili...209
Saydullayev Zafar Erkinovich

Adabiy ta'limda estetik tarbiya 216
Sharipov Elmurod Sa'dulla o'g'li

O'qituvchi-trenerning ko'p qirrali kasbiy-pedagogik funksiyalari 220
Sulaymonov Jaxongir Solijonovich

Uzluksiz kasbiy rivojlanishda art-pedagogikaning o'qituvchilar hissiy farovonligiga ta'siri 223
Suvanova Kamola Raimqul qizi

Raqamlashtirish muhitida umumta'lim maktablarida ta'lim sifatini oshirish 226
Xamidova Komila Maxmudovna

Oliy ta'limda kvest texnologiyasi yordamida fizika fanining murakkab tushunchalarini o'zlashtirish samaradorligini oshirish metodikasi....231
Yo'lchiyev Shaxriyor Xusanovich, O'rinboyeva Kumushoy Sultonbek qizi

Совершенствование профессиональных компетенций будущих инженеров на основе интегративного подхода 235
Умарова Гулчехра Абитовна

Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning aqliy qobiliyatining psixologik xususiyatlari 238
Alanazarova Sholpan Artikbaevna, Artiqbaeva Miyassar Jumanazarovna

Biologiya ta'limida innovatsion metodlarni joriy etishda ta'lim menejmentining roli 241
Allayorova Maloxat Normaxmat qizi

Integrating Innovative Technologies for the Enhancement of Speech and Communication Skills Among Learners With Intellectual Disabilities in Uzbekistan: Pedagogical Approaches and Developmental Outcomes 244
Donisheva Gulruy Akhrorkulovna

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini o'quvchilar o'qish savodxonligini rivojlantirishga metodik jihatdan tayyorlash 247
Doniyarov Mavlonbek Arabovich

Kimyoviy birikmalarda bog'lar sonini hisoblashning yangi matematik usullari....252
Ergashev Vahob Ergashevich

Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining mantiqiy tafakkurini rivojlantirish pedagogik muammo sifatida 257
G'aniyeva Maftuna Abduaziz qizi

Pedagogika oliy o'quv yurtlarida steam fanlarini raqamli texnologiyalar asosida o'qitishning metodik asoslari 261
Jamolova Sitora Muzaffar qizi

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining matematik tafakkurini rivojlantirishda didaktik o'yinlar va interaktiv metodlardan foydalanish samaradorligi 264
Mamadiyorov Jamol

Zamonaviy ta'lim jarayonida talabalar mustaqil faoliyatini rivojlantirishda pedagogik yondashuvlar....268
Mamayusupova Nafisa Abdulatifovna

Para yengil atletikachilarda nayza uloqtirish texnikasini takomillashtirish uslubiyati 271
Qiyomova Shohsanam Yarash qizi

Difficulties in Enhancing Communicativeness of Pre-Service English Teachers....275
Kurbonova Maftuna Fakhriddinovna, Mirzayeva Gulshan Azamatovna

Principles of Teaching Basic Foreign Language Skills (EFL) 278
Samandarova Gulsara Ismatilloyevna

O'quvchilarning innovatsion ta'lim muhitida tayanch kompetensiyalarini shakllantirishning dolzarbligi 282
Toshpulatova Farida Radjabovna

Корпоративная культура педагогов и внутренняя стабильность ДОО 286
Буранова Шохноза Абдуразаковна

Развивать личностные качества учащихся на уроках географии....290
Шадиева Нигора Шариповна

Raqamli texnologiyalar yordamida oliy ta'lim sifatini oshirishda innovatsion yondashuvlar 295
Baytileuova Gulnaz Quralbay qizi

Yangi avlod pedagoglarini tayyorlash: kompetensiyalar va qadriyatlarning roli....298
Ro'ziboyeva Ma'mura Abdunabiyevna

Astronomiya fanini o'qitishda integrativ yondashuvdan foydalanib o'qitishning ta'lim tizimidagi o'rni 301
Barakayeva Sarvinoz To'lqunovna

Alohida e'tiborga muhtoj bolalar bilan ishlashda yangi pedagogik texnologiyalarni qo'llash 305
Usmonov Salohiddin Dushan o'g'li, Namozova Sevinch Asqar qizi

Ma'naviy-axloqiy sifatlarni tarbiyalashda pedagogik qadriyatlarning ustuvorligi....310
Jumayeva Gulnara Tursunpulatovna

Talabalarni maktabgacha ta'lim tashkilotlarini maqsadli boshqarishga tayyorlashning nazariy asoslari 314
Mahmudova Zulfiya Xomitovna

Pedagogical Methodology Improve Students' Professional Mobility in Acquisition of Specialty....319
Khidirova Muhabbat Murodillayevna

Boshlang'ich sinf ona tili darslarida pedagogik texnologiyalardan foydalanish 322
Ismoilova Surmaxon Amonovna, Yusupova Mohinur
Qoraqalpoqlarning dehqonchilik marosimlari 326
Orinboyeva Go'zal Polatovna
The Complexity of Training Teaching Staff for Work in Public Schools Organized in Medical Stations in Uzbekistan 330
Inogamova Dilfuza Rakhmatullaevna
Boshlang'ich ta'lim texnologiya fanini o'qitishda STEM yondashuvi orqali o'quvchilarda mustaqil va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish 335
Jabbarova Zuhra Omondullayevna
Eshitishda nuqsoni mavjud bolalarni nutqini shakllantirish metodikasi 338
Z. N. Mamarajabova
5–7-sinf qizlarida raqamli texnologiyalar ta'sirida tarbiya jarayonining o'ziga xosliklari 341
Abdurazoqova Marg'uba Muxammad qizi
Maktabgacha yoshdagi bolalarda emotsional intellektni rivojlantirish diagnostikasi: metodlar va natijalar 345
Abduxamidova Dilorom Abdumuminovna
PISA topshiriqlari asosida o'quvchilarda tadqiqotchilik ko'nikmalarini shakllantirish 349
Axunjanova Shirmonoy Isroiljonovna
Bo'lajak surdotarjimonlar uchun faoliyat turlarini tanlashda ko'maklashish 354
Dehqanova Muborakxon G'iyosiddinovna
Mustaqil ta'limni tashkilllashtirishda tarjimadan foydalanish jarayonlari 357
Erkayev Elmirza Temirovich
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy faoliyat samaradorligini oshirishda kreativ va tanqidiy fikrlash kompetensiyalarining o'rni 361
Jumayeva Muxlisa Shokir qizi
Tasks, Exercises, and Activities in the English Classroom: Differences, Similarities, and Effective Use 366
Qodirov Olim Odilovich
Maktabgacha yoshdagi bolalarda kommunikativ kompetentlikni rivojlantirish masalalari 372
Safarova Mohichehra Xonzafarovna
Malaka oshirish tizimida boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tabiiy-ilmiy savodxonligini rivojlantirish masalalari 376
Saidova Dilnoza Maripovna
O'zbekiston va Yaponiya dzyudo trenerlarining mashg'ulot jarayonlarini qiyosiy tahlili 380
Sharipov Xabibullo Abduqahhorovich
"Kompyuter lingvistikasi"ning rivojlanish tendensiyasi 386
Xusanboyeva Muxlisa Ikrojon qizi
Педагогические технологии стратегического развития взаимного сотрудничества организаций дошкольного образования и родителей 392
Тухлиев Муслимбек Шерзод угли
Oliy ta'limda inklyuziv ta'lim tizimini joriy etish muammolari 397
Dilbar Nurkeldiyeva
Ixtisoslashtirilgan ta'lim muasasalarida tarbiyaning o'rni 401
Laylo Sharopovna Nurmuxamedova
Intellektida kamchiligi bo'lgan bolalarning ijtimoiylashuvida muloqotning shakllanish xususiyatlari 405
Shahnoza Amirsaidova
Aqli zaif bolalarga ta'lim jarayonida o'yin faoliyatini shakllantirishning ahamiyati 409
Ziyodullayeva E'zoza Ne'matjonovna
Pedagogik texnologiyalar metodlarini tanlash va qo'llashning umumiy mezonlari 412
Abdullayeva Komila Tursunovna
Didaktik o'yinlar vositasida 2-sinf o'quvchilarida bog'lanishli nutq ko'nikmalarini shakllantirishning pedagogik imkoniyatlari 416
Askarova Gulayim Arislan qizi
Yugurib kelib uzunlikka sakrovchilarda tezkorlikni samarali va jadal rivojlantirishni ilmiy asoslash 420
Avazov Shukrullo Ibatovich, Nuraliyeva O'g'iloy Shomurotovna, Mustafayev Ismoil Nuralio'g'li
Boshlang'ich sinflarda kreativ ta'limning o'ziga xos xususiyatlari va zaruriyati 425
Axmedova Mastura Jamoliddinovna
Imkoniyati cheklangan o'quvchilarda tabiatshunoslik kompetensiyasini shakllantirishning pedagogik shart-sharoitlari 430
Azizova Dilnora

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Bo'lajak shifokorlarda tibbiy – deontologik kompetensiyalarni shakllanishida tibbiy amaliyotning ahamiyati....435
Babadjanova Gulchexra Baxtiyarovna
Bolaning aqliy rivojlanishini yoritadigan ko'rsatkichlar....440
Bozorboyev Javlon Davlatali o'g'li
Bo'lajak oligofrenopedagoglarning kasbiy-metodik kompetensiyalarini rivojlantirish xususiyatlari....445
Daminova Maftuna Asqarali qizi
Kreativ pedagogika fani va mantiqiy fikrlash kompetentligi orasidagi bog'liqlik....449
Diyora Egamberdiyeva
Oilani mustahkamlovchi va ajralishiga olib keluvchi omillar....454
Haqberdiyev Jamoliddin Abdug'affor o'g'li
Quality Management as a Functional and Attributive Characteristic of Modern Management....458
Jabbarbergenova Bibimaryam Amangeldievna
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ijodiy faoliyatini rivojlantirishda pedagogik va psixologik jarayonlar....464
Mamedova Maxfuza Erkinovna
Huquqiy ong va madaniyatni shakllantirishda yuridik ta'limning roli: tahlil va takliflar....470
Mansurova Zilola Akromxonovna
Pedagogik ta'limda klaster yondashuvi: O'zbekiston va jahon tajribasi....474
Nafisa Tokhirova Dilshod qizi
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini rivojlantirishning nazariy-pedagogik asoslari: zamonaviy yondashuvlar va innovatsion imkoniyatlarning integratsiyasi asosida shakllanish jarayoni....478
Norqulov Lutfullo Mamarajabovich
Montessori metodikasi va undagi bolalar sensomotorikasini rivojlantirishga doir tajribalar tahlili....484
Parmonova Laylo Ilxomovna
Molekulyar fizikani modellashtirish orqali o'qitish metodikasini takomillashtirish....488
Q. U. Tog'ayeva
Milliy tarbiyada raqamli vositalardan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari....493
Qo'shnazarova Nozima Maxmutjon qizi
Learning Intercultural Communication Through Social Media: the Approach of Modern Students....498
Raxmonqulova Feruza Akmal qizi
Aqliy rivojlanishda muammolari bor maktab o'quvchilarida geometrik tushunchalarni shakllantirishning nazariy asoslar....502
Shodiyeva Navbaxor Xabibulla qizi
Logopedning kasbiy faoliyatida deontologiya va kompentlikning roli va ahamiyati....506
Temurova Gulchexra Xudoyqulovna, Isomitdinova Shaxinabonu Zavqiddin qizi
STEAM ta'limida lego konstruktorlarining o'rni va ahamiyati....511
Toshpulatova Farida Radjabovna
Diagnostikasi va reabilitatsiya qilishda eshitishida nuqsoni bo'lgan bola va ularning ota-onalari bilan bog'liq muammolar....514
Toshpulova Nodira Sultonmurod qizi
Talabalarni maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalar hamkorligi o'rtasidagi o'zaro munosabat shakllari....518
Turdiqulova Luiza Zayniddinovna
O'zbekistonda ESG tamoyillarining ta'limga integratsiyasi: yutuqlar, muammolar va istiqbollari....522
Tursunova Shahzoda Baxromovna
Maktabgacha yoshdagi aqli zaif bolalarning fazoviy tasavvurlarini shakllantirish....526
Xamidova Muyassar Polsaidovna
Mustaqil ta'limni tashkil etishning asosiy didaktik prinsiplari....530
Yuldashev Shukrullo
Комплексная методика развития и обучения юных футболистов....536
Ортиков Умиджон Худойбердиевич
Особенности деятельности детей с нарушением зрения....544
Юсупова Назира
Integration of Music and Language: Creative Approaches to Teaching English to Music Students....548
Akbarova Moxichexra

Ingliz tilida yozuv malakalarini takomillashtirishda baholash metodikasi....................553
Alimardonova Malika Botir qizi

Yosh kurashchilarni jismoniy va aqliy rivojlantirishda basketbol o'yinining ahamiyati 560
Haqnazarov Qurbon Qo'shayevich

Voleybol murabbiylarining innovatsion fikrlash qobiliyatini shakllantirish usullari....................566
Haqqulov Akbar Abdiraupovich

Sociolinguistic Competence and Intercultural Communicative Competence: Intertwining Concepts and Practical Implications....................571
Kuchmurodova Gulnora Khatamovna

Ilk qadam davlat dasturida steam ta'lim elementlaridan foydalanish imkoniyati 575
Nazarova Aziza Sohib qizi

Kasbiy rivojlanish jarayonida rahbar shaxsiy sifatlarini rivojlantirishning zamonaviy yo'nalishlari....................579
Roziqova Nazokat Alisher qizi

Deontologik yondashuvning nazariy-pedagogik asoslari va uning ta'lim tizimidagi ahamiyati 583
Tashpulatova Nodira Olimjon qizi

Kasbiy-pedagogik tayyorgarlikda fanlararo integratsiya asosida boshlang'ich ta'lim yo'nalishi o'qituvchilarining metodik salohiyatini oshirish yo'llari....................586
Xashimova Aziza Alisherovna

Природа и механизм действия биологических иммуностимуляторов на организм животных....................590
Койилова Мехринисо Джураевна

Badiiy asarlar ustida ishlash jarayonida boshlang'ich sinf o'quvchilarining emotsional intellektini shakllantirish mezonlari....................594
Jamalova Kamola Shahobiddinovna

Bo'lajak o'qituvchilarning tanqidiy fikrlashini rivojlantirish asosida fizika o'qitish metodikasini takomillashtirish....................600
Musurmonova Shaxnoza Dilshod qizi

Futbolchilarda texnik tayyorgarlikni takomillashtirishning ilmiy-metodik asoslari....................606
Babayev Anvarjon Axmedovich

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

O'ZBEKISTONDA ESG TAMOYILLARINING TA'LIMGA INTEGRATSIYASI: YUTUQLAR, MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLARI

Tursunova Shahzoda Baxromovna
Namangan davlat pedagogika instituti
Intellektual fanlar va axborot texnologiyalari kafedrasi PhD, dotsent
ORCID: 0009-0000-7373-7984

Annotatsiya: Ushbu maqolada yurtimiz ta'lim tizimida ESG tamoyillarining joriy etilishi, uni xalqaro standartlarga yaqinlashtirish hamda barqaror taraqqiyotga xizmat qiluvchi bilim va qadriyatlarni shakllantirish jarayoni tahlil qilinadi. Ta'lim muassasalarida ekologik loyihalar, daraxt ekish aksiyalari va energiya tejamkor texnologiyalardan foydalanish orqali yashil muhit yaratish choralari ko'rilmoqda. Bu esa ESGning ekologik komponentining ta'lim tizimidagi amaliy ifodasini tashkil etadi.

Kalit so'zlar: loyihalash, kasbiy yo'nalganlik, tizimlilik, integratsiya, muammolilik, modullilik, moslashuv tamoyillari, integral tizim, gender tengligi, ijtimoiy adolat, milliy ta'lim tizimi, deklarativ bayonot.

Abstract: This article examines the integration of ESG principles into the education system of Uzbekistan, which serves as a significant factor in aligning with international standards and in fostering knowledge and values that promote sustainable development. Educational institutions are implementing measures to create a green environment through ecological projects, tree-planting campaigns, and the application of energy-efficient technologies. This demonstrates the practical embodiment of the environmental component of ESG within the education system.

Key words: design, professional orientation, systematic approach, integration, problem-based learning, modularity, adaptability principles, integrated system, gender equality, social justice, national education system, declarative statement.

Аннотация: В данной статье рассматривается процесс внедрения принципов ESG в систему образования нашей страны, что является важным фактором приближения к международным стандартам и формирования знаний и ценностей, способствующих устойчивому развитию. В образовательных учреждениях предпринимаются меры по созданию "зелёной среды" через экологические проекты, акции по посадке деревьев и использование энергосберегающих технологий. Это отражает практическое воплощение экологического компонента ESG в системе образования.

Ключевые слова: проектирование, профессиональная ориентация, системность, интеграция, проблемность, модульность, принципы адаптации, интегральная система, гендерное равенство, социальная справедливость, национальная система образования, декларативное заявление.

KIRISH

O'zbekistonda ESG tamoyillarining ta'lim tizimiga integratsiyasi so'nggi yillarda dolzarb mavzulardan biriga aylandi. ESG atamasi atrof-muhit (Environmental), ijtimoiy (Social) va boshqaruv (Governance) omillarni o'z ichiga olgan barqaror rivojlanish modelini bildiradi. Bu yondashuv asosan biznes va investitsiya sohasida paydo bo'lgan bo'lsa-da, bugungi kunda u ta'lim tizimiga ham faol tatbiq etilmoqda.

O'zbekistonda ekologik ong va yashil tafakkurni ta'lim orqali shakllantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Maktabgacha ta'limdan boshlab oliy ta'limga qadar ekologik bilimlar, atrof-muhitni asrash, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish kabi mavzular o'quv dasturlariga kiritilgan. Bu orqali yosh avlodga atrof-muhitga nisbatan mas'uliyatli munosabat shakllantirilmoqda. Shu bilan birga, ta'lim muassasalarida ekologik loyihalar, daraxt ekish aksiyalari, energiya tejamkor texnologiyalardan foydalanish orqali yashil muhit yaratish choralari ko'rilmoqda. Bu esa ESGning ekologik komponentining ta'lim tizimidagi real ifodasidir.

Ijtimoiy yo'nalish bo'yicha O'zbekistonda inklyuziv ta'lim tamoyillari tobora kengayib bormoqda. Nogironligi bo'lgan bolalar, ijtimoiy jihatdan himoyaga muhtoj qatlamlar vakillari uchun teng ta'lim imkoniyatlarini yaratish ustuvor vazifaga aylangan. Ta'lim tizimida gender tengligi, ijtimoiy adolat, madaniy xilma-xillikka hurmat kabi

qadriyatlar ilgari surilmoqda. Ijtimoiy inklyuziya orqali nafaqat bilim berish, balki jamiyatning har bir a'zosini to'laqonli hayotga jalb etish, ularning salohiyatini yuzaga chiqarish maqsad qilinmoqda. Bu jarayonda pedagogik kadrlarning malakasini oshirish, ularni zamonaviy ijtimoiy yondashuvlar bilan tanishtirish muhim o'rin tutadi.

Boshqaruv tamoyillarining ta'lim tizimiga integratsiyasi esa shaffoflik, hisobdorlik va korrupsiyaga qarshi kurash masalalarini o'z ichiga oladi. O'zbekistonda ta'lim muassasalari faoliyatining ochiqligini ta'minlash bo'yicha bir qator qadamlar tashlangan. Masalan, davlat grantlari, o'qituvchilar faoliyati, ta'lim sifati monitoringi, moliyaviy xarajatlar haqida ma'lumotlarning ochiq e'lon qilinishi boshqaruvdagi ishonchni mustahkamlamoqda. Oliy ta'lim muassasalarida rektor va dekan saylovlarining ochiqligi, raqamlashtirish orqali ta'lim jarayonini kuzatish, ta'lim muassasalarining faoliyatini baholovchi reyting tizimlarining joriy qilinishi boshqaruvni samarali qilishga xizmat qilmoqda.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

O'zbekistonda ESG tamoyillarining ta'lim tizimiga integratsiyasi masalasi so'nggi yillarda ilmiy izlanishlarning dolzarb yo'nalishlaridan biri sifatida qaralmoqda. "Barqaror taraqqiyot va ta'lim: zamonaviy yondashuvlar" asarida ta'kidlanganidek, ta'lim tizimida barqaror rivojlanish konsepsiyasini joriy etish yosh avlodni ekologik ongli, ijtimoiy mas'uliyatli va boshqaruvda halollikka asoslangan qarashlar bilan tarbiyalashga xizmat qiladi. Bu esa ta'limning faqat bilim berish emas, balki barqaror taraqqiyot maqsadlariga yo'naltirilgan qadriyatlar tizimini shakllantirishdagi rolini ko'rsatadi.

Mamatqulov va Raxmatullaeva o'z tadqiqotlarida ijtimoiy adolat va inklyuziv ta'lim tamoyillarini ESGning muhim yo'nalishlaridan biri sifatida o'rganib, nogironligi bo'lgan shaxslar va ijtimoiy jihatdan himoyaga muhtoj qatlam vakillariga teng ta'lim imkoniyatlarini yaratish ta'lim tizimining ustuvor vazifasi ekanini ta'kidlaydilar. Shuningdek, Rashidov tomonidan ta'limda ijtimoiy inklyuziya mexanizmlarining amaliy ahamiyati yoritilib, bu jarayonning iqtisodiy barqarorlikni ham ta'minlashga xizmat qilishi alohida ko'rsatib o'tiladi.

Tursunova, Abduvaliyeva va Ibragimovlarning izlanishlarida boshqaruv tamoyillari asosida ta'lim tizimida shaffoflikni ta'minlash, korrupsiyaga qarshi mexanizmlarni kuchaytirish va zamonaviy boshqaruv madaniyatini shakllantirish zarurligi qayd etiladi. Xususan, Ibragimov va Rahimovning ishida ta'lim tizimida ochiqlik va hisobdorlikning amaliy mexanizmlari tahlil qilinib, ESGning boshqaruv komponentini to'laqonli amalga oshirish uchun raqamli texnologiyalarning muhimligi ta'kidlanadi. Bu tadqiqotlar ESG tamoyillarining ta'lim jarayoniga kengroq tatbiq etilishi uchun nazariy va amaliy asos bo'lib xizmat qiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqot metodologiyasi ESG tamoyillarining ta'lim tizimiga integratsiyasini o'rganishda sifat va miqdoriy yondashuvlarga asoslandi. Ma'lumotlar rasmiy normativ-huquqiy hujjatlar, O'zbekiston Respublikasi ta'lim siyosatiga oid qarorlar, sohaviy ilmiy adabiyotlar va ilg'or xorijiy tajribalarni tahlil qilish orqali olindi. Shuningdek, ta'lim muassasalarida amalga oshirilayotgan ekologik, ijtimoiy va boshqaruv loyihalari haqidagi ochiq manbalar ham yig'ildi. Olingan ma'lumotlar taqqoslash, tizimli tahlil va mantiqiy xulosalash usullari yordamida qayta ishlanib, ESG tamoyillarining ta'lim jarayonidagi yutuqlari, muammolari va istiqbollari ilmiy jihatdan asoslab berildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

ESG tamoyillarining ta'lim tizimiga integratsiyasida bir qator yutuqlar kuzatilmoqda. Avvalo, ta'lim tizimining barqaror rivojlanishga xizmat qiluvchi model sifatida shakllanib borayotgani e'tiborga molik. Davlat siyosatida barqaror rivojlanish maqsadlariga erishish uchun ta'limning muhim vosita sifatida e'tirof etilishi bu boradagi islohotlarni jadallashtirdi. Ta'lim muassasalarining ekologik jihatdan samaradorligini oshirish, energiya tejovchi qurilmalar joriy etilishi, yashil kampuslar tashkil etilishi ESG yondashuvining amaliy ifodalaridandir. Shuningdek, ta'lim muassasalarida inkluzivlikka oid normativ-huquqiy hujjatlarning ishlab chiqilishi barcha qatlamlar uchun ochiq va adolatli ta'lim tizimini shakllantirishda muhim bosqich bo'ldi.

Shunga qaramasdan, ESG tamoyillarini to'laqonli amalga oshirishda bir qator muammolar ham mavjud. Avvalo, ESG tushunchasining ta'lim sohasidagi barcha ishtirokchilar uchun yangilik bo'lib qolayotgani tufayli ushbu yondashuvni to'liq anglash va tatbiq etish jarayoni sekin kechmoqda. Ayrim ta'lim muassasalarida hali ham ESG tamoyillariga asoslangan boshqaruv tizimi shakllanmagan. Ekologik loyihalarga ajratilayotgan mablag'larning yetarli emasligi, o'qituvchilarning barqarorlik bo'yicha yetarli bilim va ko'nikmalarga ega emasligi, ijtimoiy inklyuziya bo'yicha infratuzilmaning to'liq shakllanmaganligi mavjud muammolardandir.

Shuningdek, raqamli boshqaruv tizimining barcha hududlarda bir xil darajada joriy etilmaganligi, korrupsiyaga qarshi kurashish mexanizmlarining ba'zan samarasizligi ESGning boshqaruv yo'nalishini to'laqonli amalga oshirishga to'sqinlik qilmoqda.

Kelajak istiqbollari nuqtai nazaridan, ESG tamoyillarini ta'lim tizimiga chuqurroq integratsiya qilish muhim. Bu borada, birinchi navbatda, ta'lim siyosatini ESGga asoslangan tarzda qayta ko'rib chiqish, ESG bo'yicha milliy standartlar ishlab chiqish zarur. O'qituvchilarni ESG tamoyillari bo'yicha muntazam o'qitish, o'quv dasturlariga barqaror rivojlanish, ekologik xavfsizlik, fuqarolik mas'uliyati, shaffof boshqaruv kabi mavzularni joriy etish talab etiladi. Ta'lim muassasalarining ijtimoiy mas'uliyatini oshirish, ularni jamiyat bilan faol hamkorlikka undash, korrupsiyaga nisbatan "nol bardoshlik" siyosatini kuchaytirish orqali ESG tamoyillari hayotga tatbiq qilinadi. Xalqaro hamkorliklar orqali tajriba almashish, ESG bo'yicha ilg'or amaliyotlarni joriy etish va yoshlarni bu borada faol ishtirok etishga undash istiqbolli yo'nalishlar sirasiga kiradi.

Umuman olganda, O'zbekistonda ESG tamoyillarining ta'limga integratsiyasi barqaror va adolatli jamiyat qurish yo'lidagi muhim qadamdir. Bu yondashuv orqali nafaqat ta'lim tizimining samaradorligi oshadi, balki ekologik mas'uliyatli, ijtimoiy ongli va boshqaruvda halollikka asoslangan avlod tarbiyalanadi. Yutuqlarga qaramay, mavjud muammolarni hal etish va istiqboldagi imkoniyatlardan to'liq foydalanish ESG tamoyillarini samarali amalga oshirishning kalitidir.

ESG tamoyillarining ta'lim tizimiga integratsiyasi global ijtimoiy, ekologik va boshqaruv standartlariga javob beruvchi, barqaror rivojlanishga xizmat qiluvchi bilimlar tizimini yaratishga xizmat qiladi. Bu yondashuv bugungi kunda nafaqat iqtisodiy sohalarda, balki ijtimoiy institutlar jumlasidan ta'lim tizimida ham tobora muhim o'rin egallab bormoqda. Ta'lim orqali ESG tamoyillarining jamiyat hayotiga ta'siri kuchayadi, barqarorlikka asoslangan tafakkur shakllanadi, inson huquqlari va teng imkoniyatlar ta'minlanadi hamda boshqaruv madaniyati yuksaladi. Bu esa zamonaviy demokratik jamiyat uchun tayanch bo'luvchi ustunliklardandir.

ESGning ekologik tarkibi ta'limda ekologik madaniyatni shakllantirishga, yosh avlodni atrof-muhitni asrash, resurslardan oqilona foydalanishga o'rgatishga qaratilgan. Bu jarayonda ekologik xavfsizlik, iqlim o'zgarishiga qarshi kurashish, yashil energiyadan foydalanish kabi masalalar ta'limning barcha bosqichlarida yoritilishi zarur. Bu orqali inson va tabiat o'rtasidagi uyg'unlik ta'minlanadi. Ayni paytda ekologik ongni rivojlantirish orqali nafaqat individual, balki institutsional darajadagi qarorlar qabul qilish madaniyati shakllanadi.

Ijtimoiy komponent esa jamiyatda tenglik, adolat va inklyuzivlikni ilgari suradi. Ta'lim tizimida har bir shaxsga uning jismoniy, ijtimoiy yoki iqtisodiy holatidan qat'i nazar, sifatli bilim olish imkoniyatini ta'minlash ESG yondashuvining markaziy tamoyilidir. Bu esa nogironligi bo'lgan shaxslar, ijtimoiy himoyaga muhtoj qatlam vakillari, ayollar va qishloq hududlaridagi yoshlarga nisbatan ijtimoiy adolatning qaror topishiga xizmat qiladi. Ijtimoiy jihatdan inklyuziv ta'lim nafaqat axloqiy, balki iqtisodiy barqarorlikka ham olib keladi, chunki jamiyatdagi barcha a'zolar bilim va ko'nikmalarga ega bo'lgan holda faol iqtisodiy hayotda ishtirok eta oladi.

ESGning boshqaruvga oid tamoyillari esa ta'lim tizimining ochiqligini, halolligini va samaradorligini ta'minlashga qaratilgan. Bu yo'nalishda shaffof moliyaviy tizim, ta'lim muassasalarining faoliyati ustidan jamoatchilik nazorati, korrupsiyaga qarshi kurash, ta'limdagi raqamli texnologiyalar orqali hisobdorlikni kuchaytirish muhim ahamiyat kasb etadi. Samarali boshqaruv orqali ta'lim muassasalari jamoatchilik ishonchini qozonadi, resurslardan oqilona foydalaniladi, o'qituvchi va o'quvchilarning huquqlari himoya qilinadi. Bu esa ta'lim sifatining oshishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

O'zbekiston misolida oladigan bo'lsak, ESG tamoyillarining tatbiqi milliy ta'lim tizimini isloh qilishning asosiy ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylanmoqda. Davlat siyosatida barqaror rivojlanish maqsadlari ta'lim orqali ro'yobga chiqarilmoqda. Maktabgacha ta'limdan tortib, oliy ta'limgacha bo'lgan barcha bosqichlarda ESGga oid yondashuvlar tatbiq etilmoqda. Ekologik loyihalar, inkluziv ta'lim tashabbuslari, boshqaruvda raqamli texnologiyalarning joriy qilinishi, korrupsiyaga qarshi siyosatlar – bularning barchasi amaliy misollardir. Ayniqsa, yoshlar ongida barqarorlik, ekologik va ijtimoiy mas'uliyat, fuqarolik pozitsiyasini mustahkamlash orqali butun jamiyatni ESG qadriyatlari atrofida birlashtirish mumkin.

Shu bilan birga, ESG yondashuvining ta'lim tizimida to'laqonli joriy etilishi uchun hali bajarilishi lozim bo'lgan vazifalar mavjud. Avvalo, ESG tamoyillarining mohiyati haqida keng jamoatchilik, ayniqsa, ta'lim tizimi xodimlari o'rtasida yetarlicha tushuncha shakllantirilishi kerak. Pedagoglar va menejerlar ESG asoslaridan xabardor bo'lmas ekan, bu yondashuv faqat deklarativ bayonot sifatida qolib ketishi mumkin. Shu bois, o'qituvchilarni ESG yondashuvi bo'yicha o'qitish, o'quv dasturlarini yangilash, infratuzilmani inklyuziv va ekologik xavfsiz qilish, shaffof va adolatli boshqaruv mexanizmlarini kuchaytirish zarur. Ta'lim muassasalari ESG yondashuviga asoslangan o'z ichki siyosatini ishlab chiqishi, o'z strategik rejalari va faoliyatini ESG mezonlariga muvofiqlashtirishi kerak.

Bundan tashqari, ta'lim tizimidagi ESG integratsiyasini monitoring qilish va baholash tizimi ishlab chiqilishi zarur. ESG bo'yicha aniq mezonlar, indikatorlar, reytinglar asosida ta'lim muassasalarining faoliyatini tahlil qilish bu yo'nalishdagi yutuq va kamchiliklarni ko'rsatib beradi. Bu orqali ESG tamoyillarining qayerda samarali, qayerda esa sust amalga oshirilayotgani aniqlanadi va tizimli chora-tadbirlar belgilanishi mumkin.

Ta'limda ESG tamoyillarining muvaffaqiyatli integratsiyasi uchun xalqaro hamkorlik, tajriba almashish, xorijiy ilg'or amaliyotlardan o'rganish katta ahamiyatga ega. O'zbekiston xalqaro tashkilotlar, nodavlat notijorat tashkilotlar va xorijiy oliy ta'lim muassasalari bilan ESG sohasida hamkorlikni kuchaytirishi lozim. Bu nafaqat nazariy asoslarni, balki amaliy mexanizmlarni ham o'zlashtirishga yordam beradi. Shu bilan birga, milliy madaniyat, qadriyatlar va ijtimoiy kontekstga mos ESG modeli shakllantirilishi kerak.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytganda, ESG tamoyillari zamonaviy ta'lim tizimining tarkibiy qismiga aylanmoqda. Bu yondashuv orqali faqat bilim emas, balki barqaror rivojlanish, ijtimoiy adolat va halol boshqaruvga asoslangan tafakkur tarbiyalanadi. O'zbekiston bu yo'lda muhim qadamlarga erishgan bo'lsa-da, hali oldinda keng imkoniyatlar va mas'uliyatli vazifalar mavjud. ESG yondashuvining to'liq joriy etilishi ta'lim tizimining jahon miqyosidagi raqobatbardoshligini oshiradi, fuqarolik jamiyatining yetuk shakllanishiga hissa qo'shadi va barqaror kelajak poydevorini yaratadi. Ana shundagina ta'lim haqiqatda inson, jamiyat va tabiat o'rtasidagi uyg'unlikni ta'minlaydigan kuchga aylanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Barqaror taraqqiyot va ta'lim: zamonaviy yondashuvlar. – T.: O'zMU nashriyoti, 2022.
2. Tursunova, Shahzoda Baxromovna. Developing Students' Creative Thinking Skills in the Process of Transforming Higher Pedagogical Education. Educator Insights: Journal of Teaching Theory and Practice, 1(6), 2025, 455–460.
3. Mamatqulov, O., Raxmatullaeva, D. Ijtimoiy adolat va inklyuziv ta'lim asoslari. – T.: Fan va taraqqiyot, 2023.
4. Абдуллаев, С. Х., & Турсунова, Ш. Б. (2021). Технологик таълим сифатини оширишда бўлажак ўқитувчи касбий компетенциясининг ўрни. Ижодкор ўқитувчи. – Тошкент, 347–355.
5. Ibragimov, M. H., Rahimov, Sh. E. Ta'lim tizimida boshqaruv va shaffoflik. – T.: Ilm ziyo, 2022.
6. Турсунова, Ш. Б. (2021). Педагогик компетентлик ва уни самарали ривожлантириш. Science and Education, 2(3), 377–381.
7. Yusupova, N. Yashil tafakkur va ekologik madaniyat asoslari. – T.: Yangi asr avlodi, 2021.
8. Турсунова, Ш. Б. (2021). Олий таълим муассасаларида бўлажак технологик таълими ўқитувчиларининг касбий компетентлигини шакллантириш. Academic Research in Educational Sciences, 2(6), 824–830.
9. Abduvaliyeva, S. Korrupsiyaga qarshi kurash va ta'lim tizimi. – T.: Adolat, 2022.
10. Турсунова, Ш. Б., & Хакимова, Х. (2025). Проблемы и перспективные задачи в подготовке учителей технологии. Экономика и социум, (5-1(132)), 1546–1552.
11. Karimova, D. Barqaror rivojlanish va inson kapitali. – T.: O'qituvchi, 2020.
12. Tursunova, S. T. S. (2024). O'quvchilarda tadbirkorlik ko'nikmalari va innovatsiyalarni rivojlantirishda texnologiya fanining o'rni va ahamiyati. Universal xalqaro ilmiy jurnal, 1(12), 219–222.
13. Rashidov, B. Ta'limda ijtimoiy inklyuziya tamoyillari. – T.: Noshir, 2023.
14. Tursunova, S. B. (2025). Texnologik ta'lim yo'nalishida "4+2" innovatsion o'quv dasturi asosida o'quv jarayonini tashkil qilish. Экономика и социум, (5-1(132)), 890–898.
15. Qodirov, A. Davlat boshqaruvida ochiqlik va ta'limdagi aks ettirilishi. – T.: Universitet, 2021.
16. Nazarov, M. ESG tamoyillari va ularning ijtimoiy ta'sir mexanizmlari. – T.: Iqbol, 2024.

13.00.00	Pedagogika fanlari
13.00.01	Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
13.00.02	Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
13.00.03	Maxsus pedagogika
13.00.04	Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
13.00.05	Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
13.00.06	Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohalari va bosqichlari bo'yicha)
13.00.07	Ta'limda menejment
13.00.08	Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
13.00.09	Ijtimoiy pedagogika
07.00.00	Tarix fanlari
19.00.00	Psixologiya fanlari
01.00.00	Fizika-matematika fanlari
02.00.00	Kimyo fanlari
03.00.00	Biologiya fanlari
09.00.00	Falsafa fanlari
10.00.00	Filologiya fanlari
11.00.00	Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov
Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov
Musahhih: Alibek Zokirov
Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №10

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C–5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.